ΣΚΗΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΜΠΟΕΜ

"ΤΡΙΓΥΡΝΩΝΤΑΣ ΝΗΣΤΙΚΟΣ ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ ΤΗΣ ΜΟΝΜΑΡΤΡΗΣ...,,

[Σελίδες από τα φιλολογικά Απομνημονεύματα του διασήμου Γάλλου μυθιστοριογράφου Φρανσί Καρκό]

ΕΧΟΥΜΕ δημοσιεύσει καὶ ἄλλοτε διάφορα σπαρταριστὰ ἀνέκδοτα, παρμένα ἀπὸ τὸ βιβλίο ποὺ ἐξέδωσε ὁ πασίγνωστος Γάλλος μυθιστοριογράφος κ. Φρανσὶ Καρκό, μὲ τὸν τίτλο «Ἀπὸ τὴ Μονμάρτρη στὸ Καρτιὲ Λατέν». Στὸν τόμο αὐτό, ὁ κ. Καρκό, ἔνδοξος σήμερα καὶ πλούσιος, ἐξιστορεῖ μὲ θλιμμένο χιοῦμορ τὰ νεανικὰ χρόνια τῆς ζωῆς του, ποὺ τὰ πέρασε στὴ Μονμάρτρη, ἄσημος, φτωχός καὶ πεινασμένος μποέμ, μαζὺ μὲ ἄλλους φίλους του, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους εἶνε πλέον διάσημοι. Σήμερα, ἀπὸ τὸ ἐνδιαφέρον αὐτὸ βιβλίο, παραλαμβάνουμε τὴν παρακάτω δραματικὴ σελίδα :

***

«Θυμᾶμαι — γράφει ὁ κ. Φρανσὶ Καρκὸ — ὅτι κάποτε, ἀφοῦ πέρασα τρεῖς ὁλόκληρες μέρες νηστικὸς στὸ μικρὸ καὶ χαμηλοτάβανο δωμάτιο ποὺ μὲ φιλοξενοῦσε τότε, ξαφνικά, ἔλαβα τὴ νύχτα τὴν ἀπόφασι νὰ βγῶ ἔξω, χωρὶς νὰ ξέρω οὔτε ἐγὼ ποῦ τραβοῦσα. Ἔκανε δυνατό, διαπεραστικὸ κρύο, ἐκείνη τὴ χειμωνιάτικη νύχτα. Ἔτρεμα ὁλόκληρος ἀπὸ τὴν ἐξάντλησι. Εἶχα ἀνιτιφόρο πονοκέφαλο καὶ τ' αὐτιά μου βουΐζανε, σὰν νὰ σήμαιναν μεγάλες καμπάνες. Δὲν ξέρω τί ὕψος εἶχα τότε. Τὸ μόνο ποὺ γνωρίζω, εἶνε ὅτι πολλοὶ διαβάτες γυρνοῦσανε καὶ μὲ κύτταζαν κατάπληκτοι.

Πέρασα ἀπὸ δρόμους σκοτεινοὺς καὶ στενοὺς σὰν διαδρόμους ποὺ μ' ἔβγαλαν στὸ Σηκουάνα, προχώρησα κάμποσο στὶς προκυμαῖες καὶ ὕστερα πέρασα ἀπὸ μιὰ γέφυρα. Ἄξαφνα, κατάλαβα καὶ ὁ ἴδιος ποῦ πήγαινα. Τὸ ἔνστικτο μὲ ὁδηγοῦσε στὴν Κεντρικὴ Ἀγορά. Τὸ ἀδειανό μου στομάχι μ' ἔκανε νὰ διευθυνθῶ, χωρὶς νάχω συναίσθησι τῶν πράξεών μου, στὴ μεγάλη ἀγορά, ἀπὸ τὴν ὁποία τροφοδοτεῖται τὸ Παρίσι.

Δὲν ἦταν ὅμως ἡ ὥρα, κατὰ τὴν ὁποία οἱ ζητιάνοι, οἱ ἀνέστιοι, οἱ ἄλῆτες, ὅλος ὁ κόσμος τῶν πεινασμένων πηγαίνει στὴν ἀγορὰ γιὰ νὰ βρῆ τὴν καθημερινὴ τροφή του, ἀνάμεσα στ' ἀποφάγια ποὺ πετοῦν ἀπὸ τὰ ξενοδοχεῖα! Καὶ ὅμως, ἐγὼ ἐπῆγα ἐκεῖ γι' αὐτὴ τὴ δουλειά!.. Τί ἔπρεπε νὰ κάνω τώρα ; Νὰ περιμένω ; Νὰ καθήσω μπρὸς σὲ μιὰ πόρτα καὶ νὰ περιμένω τὴν ὥρα τοῦ «γεύματός» μου; Κατελάβαινα ὅτι δὲν θὰ μποροῦσα νάχω τόση ὑπομονή... Καὶ συνέχισα τὸ δρόμο μου, παραπατῶντας σὰν μεθυσμένος καὶ περιφεράμενος ἐδῶ κι' ἐκεῖ, χωρὶς μιὰ ὡρισμένη κατεύθυνσι.

Τέλος, ἕνας πάγκος βρέθηκε μπροστά μου, στὴ λεωφόρο Σεβαστουπόλεως. Κι' ἔπεσα ἐκεῖ ἐξαντλημένος, ἀπογοητευμένος, ἀηδιασμένος ἀπὸ τὸν ἑαυτό μου καὶ ἀπὸ τὴ ζωή...

Φυσοῦσε ἕνα λεπτό, μὰ τσουχτερὸ ἀερόκι ποὺ μοῦ περόνιαζε τὰ πόδια.. Κύτταζα γύρω μου μὲ μάτια θολά, χωρὶς νὰ βλέπω τίποτα. Ἔβλεπα τὰ τρίμ καὶ τὰ κάρρα νὰ περνοῦν ἀπὸ μπροστά μου, χωρὶς νὰ μπορῶ νὰ τὰ καλοδιακρίνω—ὅταν, ξαφνικά, ἤρθε καὶ κάθησε δίπλα μου μιὰ γρηά, μιὰ γυναῖκα ἐλαφρῶν ἠθῶν, βαμμένη ἀπαίσια, μὲ μιὰ ξεφτισμένη γοῦνα περασμένη ἀπὸ τὸ λαιμό της, μὲ κουμπωτὲς μπότες καί... χωρὶς τακούνια. Ἡ γυναῖκα αὐτὴ ἄρχισε νὰ μοῦ ψιθυρίζη κάτι, μὰ δὲν τὴν ἄκουγα... Τραβήχτηκα, ἀσυναίσθητα, στὴν ἄκρη τοῦ πάγκου.

—Πᾶμε νὰ μοῦ προσφέρῃς κανένα κονιάκ ; μοῦ φώναξε τέλος ἡ θηλιδερὴ αὐτὴ γυναῖκα, ποὺ ἔτρεμε ἀπὸ τὸ κρύο περισσότερο καὶ ἀπὸ μένα. Ἔλα... Ξέρω ἕνα καφενεῖο ἐδῶ κοντά...

Ἐγὼ δὲν εἶχα δύναμι νὰ τῆς ἀπαντήσω.

Μὲ κύτταξε πιὸ προσεκτικά, κούνησε τὸ κεφάλι της καὶ ψιθύρισε :

—Φαίνεσαι σὰν νὰ ἔχῃς κάτι... ἕνα μεγάλο καϋμό...

—Ἄφησέ με ἥσυχο ! τῆς εἶπα ἐκνευρισμένος. Πήγαινε ἀπὸ δῶ !..

Κι' ἐπειδὴ ἐκείνη ἐπέμενε νὰ τῆς προσφέρω ἕνα κονιάκ, δὲν μπόρεσα νὰ κρατηθῶ ἄλλο καὶ τῆς φώναξα :

—Μὰ δὲν βλέπεις ἐπὶ τέλους ὅτι πεινῶ ;

—Ὄχι δά !.

Ἡ γρηὰ ἤρθε πιὸ κοντά μου, μὲ κύτταξε στὰ μάτια καὶ ὅταν βεβαιώθηκε πὼς δὲν τῆς ἔλεγα ψέμματα, σηκώθηκε κι' ἔφυγε. Σὲ λίγο ξαναγύρισε, κρατῶντας στὸ χέρι της ἕνα ζεστὸ ψωμάκι. Τὸ ἄφησε δίπλα μου, στὸν πάγκο καὶ ξανάφυγε, ὁριστικὰ αὐτὴ τὴ φορά, χωρὶς νὰ τῆ λέξῃ...

Θυμᾶμαι τώρα καὶ μιὰ ἄλλη νύχτα...

Καὶ κείνη τὴ νύχτα περπατοῦσα νηστικός. Μὲ τὴ διαφορὰ ὅτι τὸ βάδισμά μου ἦταν ἐλαφρὸ καὶ χαρούμενο — γιατὶ πήγαινα νὰ φάω στὴν ταβέρνα, τὴν ὁποία ἐπισκεπτόμουν τακτικά.. τρεῖς φορὲς τὴ ἑβδομάδα καὶ ἐφ' ὅσον, ἐννοεῖται, εἶχα χρήματα. Ὁ διευθυντὴς τοῦ τυπογραφείου, ὅπου δούλευα τότε, μοῦ εἶχε δώσει τὸ βράδυ ἕνα ὁλόκληρο μισὸ ναπολεόνι, ποὺ ἀντιπροσώπευε τὴν ἀξία, οὔτε ἐγὼ δὲν θυμᾶμαι πόσων ἡμερομισθίων. Ἔτρεχα, λοιπόν, νὰ φάω, χαρούμενος, μὲ τὴ σκέψη ὅτι τὸ χρυσὸ νόμισμα ποὺ κρατοῦσα σφιχτὰ στὸ χέρι μου, θὰ μοῦ ἐπέτρεπε γιὰ μιὰ τουλάχιστον βδομάδα νὰ ἐπισκέπτωμαι κάθε μέρα τὴ γνωστή μου ταβέρνα..

Ἐνῶ ὅμως περνοῦσα κάτω ἀπὸ ἕνα φανάρι τοῦ Πτὶ Πόν, μοῦ γεννήθηκε ἡ ἐπιθυμία ν' ἀποθαυμάσω γιὰ μιὰ ἀκόμα φορὰ τὸ θησαυρό μου, νὰ βεβαιωθῶ καὶ πάλι ὅτι ἤμουν κάτοχος ἑνὸς τόσου μεγάλου ποσοῦ. Ἄνοιξα, λοιπόν, τὴ χούφτα μου καὶ ἄρχισα νὰ παίζω στὴν παλάμη μου τὸ δεκάφραγκο, ἀπολαμβάνοντας τὶς λάμψεις ποὺ σκόρπιζε κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ φαναριοῦ. Μὰ τὰ δάχτυλά μου ἦσαν παγωμένα ἀπὸ τὸ κρύο ποὺ ἔκανε κείνη τὴ νύχτα, δὲν μποροῦσα νὰ τ' ἀνοίξω καλὰ καί, σὲ μιὰ στιγμή, τὸ νόμισμα ἔπεσε ἀπὸ τὸ χέρι μου.

Δὲν θυμᾶμαι γιὰ χτύπησε ἄλλη φορὰ τόσο δυνατὰ ἡ καρδιά μου...

Ἔσκυψα καὶ ἔψαξα νὰ βρῶ τὸ νόμισμα. Μὰ τοῦ κάκου. Ἕνας σκοπὸς χωροφύλαξ μὲ πλησίασε καὶ ὅταν ἔμαθε τί μοῦ συνέβαινε, φάνηκε πρόθυμος νὰ ψάξῃ καὶ αὐτὸς γιὰ νὰ βρεθῇ τὸ δεκάφραγκο.... Ξαφνικά, πέρασε ἀπὸ ἐκεῖ ἕνας ἀλήτης, ὁ ὁποῖος θὰ πήγαινε ἀσφαλῶς στὴν Ἀγορὰ γιὰ νὰ βρῇ κάτι νὰ φάῃ. Εἶχε σηκωμένο τὸ γιακὰ τοῦ λεπτοῦ σακκακιοῦ του — ὤ ! αὐτὴ ἡ παρηγοριὰ τοῦ σηκωμένου γιακᾶ ὅταν εἶσαι νηστικός, ὅταν κάνει κρύο καὶ ὀὲν ἔχεις παλτό !—καὶ περπατοῦσε μὲ τὸ σῶμα λυγισμένο στὰ δύο.

—Χάσατε τίποτα ; μᾶς ρώτησε.

Τοῦ ἐξήγησα τί εἶχε συμβῆ.

—Δὲν ξέρεις νὰ ψάξῃς, μοῦ ἀποκρίθηκε. Τὸ δεκάφραγκο εἶνε στρογγυλὸ καὶ θὰ κύλησε παρακάτω.. Δὲν μοῦ λές, ἂν τὸ βρῶ ἐγώ, θὰ τὸ μοιραστοῦμε ;

—Σύμφωνοι.

Καὶ εἶδα τότε τὸν ἀλήτη ἐκεῖνο νὰ γονατίζη χάμω καὶ νὰ ψάχνη μὲ τὰ δάχτυλα μέσα στὶς λάσπες καὶ τὰ νερά, προσπαθῶντας νὰ βρῇ τὸ νόμισμα, ἐνῶ ἐγὼ ἄναβα διαρκῶς σπίρτα πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του. Σὲ λίγο, μαζεύτηκαν ἐκεῖ καὶ ἄλλοι ἀλῆτες—καὶ δυὸ ζητιάνες—οἱ ὁποῖοι ἄρχισαν καὶ αὐτοὶ νὰ ψάχνουν, γονατισμένοι σὰν σκυλιά, μὲς στὰ λασπόνερα. Ἔχοντας ὁ καθένας τὴν κρυφὴ ἐλπίδα ὅτι θὰ εὕρισκε ἐκεῖνος τὸ δεκάφραγκο γιὰ νὰ πάρῃ τὸ μισό.

Τὸ θέαμα τόσων δυστυχισμένων ἀνθρώπων ποὺ ἄφηναν τὴν στοιχειώδη ἀξιοπρέπειά τους νὰ κυλιέται στὶς λάσπες, μπρὸς στὰ πόδια μου, γιὰ πέντε μονάχα φράγκα, μοῦ προξένησε σίκτιρ καὶ ἀηδία συγχρόνως. Κι' ἐπειδὴ μοῦ εἶχαν σωθῆ στὸ μετοξὺ τὰ σπίρτα μου, ἀπελπίστηκα καὶ ἔφυγα, μὲ τὴν καρδιὰ βαρειά, ἐπειδὴ ἔχασα ἕνα ποσὸν μεγάλο γιὰ μένα κι' ἐπειδὴ εἶδα γιὰ μιὰ ἀκόμα φορὰ πόσο χαμηλὰ πέφτει ὁ ἄνθρωπος γιὰ τὸ χρῆμα.

Καὶ γύρισα σπίτι μου νηστικός.

Ἐνῶ ὅμως γδυνόμουν γιὰ νὰ πέσω νὰ κοιμηθῶ, τὸ δεκάφραγκο, ποὺ εἶχε πέσει στὸ βαθὺ ρεβὲρ τοῦ πανταλονιοῦ μου, κυλίστηκε στὸ πάτωμα. Μιὰ κραυγὴ χαρᾶς βγῆκε ἀπὸ τὰ χείλη μου. Ἡ πρώτη μου σκέψη ἦταν νὰ ξαναντυθῶ καὶ νὰ πάω νὰ φάω. Μὰ ὅταν θυμήθηκα τοὺς δυστυχεῖς ἐκείνους πού, ἀφοῦ θὰ ἔψαξαν πολλὴ ὥρα μέσα στὶς λάσπες, θὰ ἔφυγαν στὸ τέλος λυπημένοι ἐπειδὴ δὲν τοὺς εὐνόησε ἡ τύχη, ὅταν θυμήθηκα τὶς βασανισμένες ἐκεῖνες μορφὲς ποὺ κύτταζαν μὲ λαχτάρα κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τῶν σπίρτων ποὺ ἄναβα, ἡ ὄρεξι μοῦ κόπηκε διὰ μιᾶς... Καὶ κατάλαβα ὅτι δὲν θὰ μποροῦσα νὰ φάω, ὅσο θὰ συλλογιζόμουν ὅτι ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ ἀνέστιοι ἀλῆτες θὰ τριγυρνοῦσανε τὴν ἴδια ὥρα πεινασμένοι στὴν Ἀγορά...

Πέρασαν πολλὰ χρόνια ἀπὸ τότε. Μὰ εἶνε ἀδύνατο ὅμως νὰ ξαναπεράσω ἀπὸ τὸ Πτὶ Πόν, χωρὶς νὰ θυμηθῶ τὴ δραματικὴ ἐκείνη σκηνή, χωρὶς νὰ νοιώσω μιὰ βαθειὰ μελαγχολία νὰ πέφτη στὴν καρδιά μου. Τί νὰ ἔγιναν ἄραγε, σὲ ποιὸ πεζοδρόμιο, σὲ ποιὸ ἄσυλο—καὶ μὲ ποιὸ τρόπο—νὰ πέθαναν ἄραγε οἱ ἄγνωστοι ἐκεῖνοι ἀλῆτες, μαζὺ μὲ τοὺς ὁποίους ἔψαχνα, μιὰ χειμωνιάτικη νύχτα. στὰ 1910, νὰ βρῶ ἕνα δεκάφραγκο μέσα στὶς λάσπες ;..

Πέρασα καὶ πολλὲς ἄλλες ἡμέρες νηστικός, καθισμένος στὶς πιὸ ἀπόμερες γωνιὲς διαφόρων ὑπόπτων μπάρ, ἀνάμεσα σὲ γυναῖκες ἐλαφροτάτων ἠθῶν, στοὺς προστάτες των, σὲ τόπους ἀγνώστους σὲ μένα, μὰ πολὺ γνωστοὺς ἴσως στὴν ἀστυνομία, γιατὶ ἀπέφευγαν νὰ παρουσιάσουν τὸ πρόσωπό τους στὸ φῶς. Τὰ καρσόνια ἔβλεπαν τὴν κατάστασί μου, καταλάβαιναν τὴν οἰκονομική μου θέσι καὶ δὲν μὲ ρωτοῦσανε ἂν θέλω τίποτα... Ἐξ ἄλλου, ἔπιανα τόσο λίγο τόπο στὴ γωνίτσα μου, κοντὰ στὴ θερμάστρα κατὰ προτίμησι, χωρὶς ν' ἀπασχολῶ κανένα τραπέζι...

Πεινοῦσα κι' ἡ πεῖνα μὲ εἶχε κάνει δειλὸ καὶ ἄνανδρο... Καί, μὲ μάτια μισόκλειστα, χαμογελῶντας σ' ἕνα ἀπροσδιόριστο ὅραμα, ἄκουγα τὴ βραχνὴ φωνὴ μιᾶς γυναίκας ποὺ τραγουδοῦσε

«Ἡ γυναῖκες τοῦ δρόμου δὲν εἶν' ἄνθρωποι !
δὲν μποροῦν νὰ ξεχωρίσουν τὸ καλὸ ἀπ' τὸ κακό...».

ΦΡΑΝΣΙ ΚΑΡΚΟ